INTERVIU CU MĂRIOARA BOILĂ: „LUCRURILE TREBUIE RESPECTATE ÎN FIRESCUL LOR”

Autor: Andreea Iulia Scridon | 11 ianuarie 2022

Mărioara Boilă a crescut într-o familie de deținuți politici, care a ascuns preoți greco-catolici, și a susținut ideea verticalității morale, alături de răposatul ei soț ei, preotul și senatorul Matei Boilă, cu care a avut o căsnicie frumoasă în pofida persecuțiilor din partea regimului comunist de-a lungul decenilor. Mai jos, găsiți un interviu cu dumneaei despre această experiență de viață.

Mărioara Boilă: M-am uitat acum la o variantă mai nouă a filmului *Război și Pace*, formidabil făcut, când vine Bonaparte și se trezește singur în toată Rusia aia pe care a crezut că a învins-o... E instructiv și din punct de vedere social: înfrângerea lui Napoleon. Filmul trebuie văzut! Iar cartea este foarte de ușor de citit, și te duce pe valurile ei de citești jumătate odată. Scumpă, ce te-ai gândit să știi de la mine, cam ce crezi că o să-ți spun eu ție?

Andreea Scridon*: *Ca reprezentant feminin al rezistenței în fața experienței comuniste, aș vrea în primul rând să aflu despre copilăria, familia, tinerețea dumneavoastră. Mai exact, care au fost consecințele represiunii asupra parcursului și formării dumneavoastră?

Mărioara Boilă: La noi în familie, începând cu tatăl meu, dar și părinții mamei mele, ne-am aflat în reacție față de oficialitate aproape întotdeauna. Am fost o familie reacționară, și în special față de comunism, care s-a instalat la noi din ‘48. Eu eram atunci de vreo 8 ani – în orice caz, eram destul de conștientă ca să-mi dau seama ce se petrece în jur. Și întotdeauna noi am fost în opoziție. Așa că foarte bine știu ce-i aia. Și am dus lipsă materială. Noi am fost de multe ori la limită din punct de vedere material. Dar nu am suferit de foame – de frig am suferit totdeauna, dar asta a fost din oficiu în

țările unde e frig, fiindcă ba n-am avut lemne destule, ba nu știu ce… În fine. Nu au fost lipsurile materiale cele mai grave, ci cele pe plan spiritual. La noi în familie s-a dus o luptă grozavă împotriva comunismului, împotriva materialismului, înțelegi? Sigur că întotdeauna am condamnat – asta e o frază ultra-comunistă, dar e adevărată – exploatarea oamenilor mai puțin avuți. E așa o nedreptate pe pământ. În mod inevitabil se crează inegalități pentru că oamenii nu sunt egal înzestrați. Unii sunt foarte harnici, unii nu sunt harnici, unii nu pot să lucre că nu le vine și nu se pot desprinde de tendințele astea de lene. Și atunci, inevitabil, se formează diferențe de avuție. Dar, în orice caz, am dus lipsă materială, dar nu până la suferință. Iar pe plan social, am fost fiecare ce ne-a trebuit – acum să încep cu noi, copiii, repede de tot: e vorba de fratele meu Alexandru, de sora mea Zoița și de mine. Am mai avut o soră, dar care a murit la 18 ani.

Am reușit cu toții să facem până la urmă și studii universitare. Dar eu când am terminat facultatea de farmacie, în anul 5, chiar la sfârșit, când terminasem și practica, am fost chemată la decanat să îmi spună că sunt exmatriculată. Tu știi ce e aia, că după ce ai făcut 5 ani de farmacie încheiați! – *„sunteți exmatriculată”*. Eu foarte greu mai puteam găsi loc de muncă acum cu acest calificativ după mine. Adică mai aveam examenul de stat care să pună punct la toate studiile mele. Am rămas așa în vânt. Și m-am bucurat de bunăvoința unei farmaciste care știa de un loc liber într-un sat și m-am dus acolo. Bine, mijloacele de transport erau așa, întâmplătoare – camioane care veneau cu aprovizionarea acolo și mă duceam cu ele până în Gherla, și din Gherla cu trenul până în Cluj. Deci Zoița era în anul 4 la arte plastice, secția textile, și ea a fost înlăturată. Nu a fost exmatriculată, a fost înlăturată – nici nu știu ce titlu a avut. Dar știu că i-a spus directorul, „știi, sunt obligat să te dau afară”. Și atunci Zoița a ieșit ea înainte de a o da afară și s-a dus la Institutul de Proiectări ca desenatoare tehnică.

După ce am fost exmatriculată, m-am dus la Forțele de Muncă. Eu am fost exmatriculată pentru nesinceritate cu privire la actele părinților. Eu nu le-am declarat situația politică, faptul că tatăl meu se afla în detenție. El cu 10 ani, mama mea făcuse și ea 9 luni de închisoare. Mamei foarte greu i-a fost, așa greu a suportat închisoarea…

Andreea Scridon*: *Voiam să vă întreb despre rezistența feminină în închisoare – ce înseamnă, să zicem, să fii o femeie cu coloană vertebrală?

Mărioara Boilă: Mama mea, de exemplu, a fost acuzată pentru că nu l-a denunțat pe tata. Dar tata de ce a fost închis? Pentru că noi am ascuns preoți greco-catolici care nu voiau să treacă la ortodoxie. Să știi că trecerea la ortodocși așa a fost făcută. În comunism, când te punea să faci ceva și tu nu voiai, iar aia nu mergea, că *nu-s de părere*. Nu-i nimic: nu ești de părere, stai la închisoare. Și preoții care nu au vrut să treacă au stat în închisori teribile.

Deci noi din ‘48 până în ‘53 am avut în casa noastră mereu preoți ascunși, care erau

urmăriți. Tatăl meu a fost judecător. Îți închipui, un judecător care încalcă legea în halul ăsta. Și după ce m-am dus la forțele de muncă, să-mi dea un servici, cât se poate de minor, mi-a citit cererea și mi-a dat-o înapoi. Eu puteam să mor, că nu mai eram om în fața regimului. Zoița totuși făcea desen tehnic în construcții, era un mijloc de subzistență. Iar fratele meu cel mare, când era în ultima clasă de liceu, a vorbit odată – ce știu eu ce a putut spune, ceva despre Stalin. Un coleg l-a auzit și s-a dus și l-a pârât la Partid. Și fratele meu a fost exmatriculat. Așa că s-a angajat ca muncitor la Fabrica Carbochim de aici din Cluj. Și muncitorii făceau cursuri serale, că totuși îi mai instruia. Așa a terminat fratele meu liceul la cursul seral de la Carbochim. El până la urmă a și dat la facultate, dar a mers la Facultatea de Chimie în calitate de muncitor.

Andreea Scridon*: *Deci să înțeleg că viața dumneavoastră a fost destul de chinuită aproape de la bun început?

Mărioara Boilă: Dragă, lucrurile au fost cam bruște. Când vine un regim nou, până se lămurește și el, până își face oamenii lui cu care să lucreze, este o perioadă mai puțin apăsătoare. Așa a fost și comunismul la noi în țară. Însă foarte rapid lucrurile au evoluat, pentru că a fost foarte ajutat de Rusia – comunismul rusesc și-a dorit expansiunea nemaipomenit. Am citit o carte cu Robert Schuman – a fost ministru și parlamentar în Franța –, dar ce luptă a fost acolo, niște greve în ‘64 parcă, și zice: rușii pur și simplu voiau să supună Franța și au produs în rândul muncitorimii grozavă revoltă, și au pornit niște greve nemaipomenite. Dar până la urmă nu s-a lăsat Schuman și Franța s-a scăpat de comunism. Comunismul avea tendința asta de a se întinde peste tot. Noi românii am fost dintre primii, fiind foarte aproape. Iar Securitatea… lumea trebuia să fie foarte bine urmărită: ce vorbește, ce face. Și numai te pomeneai că ești dus la închisoare, dar nu știai de ce. Nu știai unde e spionul care să te depisteze. Deci o lipsă de libertate de vorbire și gândire TOTALĂ.

Tatăl meu nu era de părere că era mai bine ca copiii să nu afle anumite lucruri. El era de alt principiu: copiii trebuie să cunoască lucrurile și nu ascundea. Dar am văzut că știam mult mai mult decât alți copii.

Andreea Scridon*: *Ce fel de om era tatăl dumneavoastră?

Mărioara Boilă: Tatăl meu era un om foarte sever, foarte credincios, harnic foc, dar foarte neîngăduitor. Nu admitea și nu făcea compromisuri. Politice. În cele din urmă, tata a fost înlăturat de la Tribunalul din Cluj. Partidul a venit la el și i-a cerut să dea o sentință gândită de ei. Și tata a spus: „EU sunt judecătorul”. Tatăl meu era judecător, dar nu politic, ci la drept comun. Copil de țăran de felul lui, din zona Clujului. Avea acest caracter foarte dârz prin nașterea lui. Era om de încredere, eu țin minte cum se vorbea în Cluj: ești fata judecătorului Fărcaș? Adică era un om drept și curajos, dar foarte sever acasă, precum la tribunal.

Andreea Scridon*: *Și mama?

Mărioara Boilă: Mama săraca era o ființă supusă, foarte harnică. A fost profesoară de matematică, însă am venit noi patru copii unul după altul și tata a câștigat totuși destul de mult ca judecător. Nu eram nevoiți la salariul lui mama.

Andreea Scridon*: *Deci…o familie tradițională.

Mărioara Boilă: Da, o familie tradițională până în măduva oaselor, cu copii mulți și educație religioasă în familie cât de bine s-a putut, și nu neapărat făcută de tata. De mama nu mai vorbesc, că mama n-a fost credincioasă. S-a făcut pe parcurs. Dar ne-au dat la școli confesionale (până au existat) și au întreținut relații cu preoți – la noi au venit multă lume de asta în casă.

Andreea Scridon*: *Ziceți că mama a devenit credincioasă pe parcurs?

Mărioara Boilă: Știi cum era mama? Mai indiferentă, mai neștiutoare zic eu, dar și ea spunea la fel. Însă a venit în contact cu parohul nostru de cartier – tata l-a adus – care a început să o educe. Îi dădea cărți să citească și după aia le discuta cu mama, mai bine zis el le discuta. Și așa, totuși, s-a făcut mama mai credincioasă și mai evlavioasă. Până la urmă toți am fost așa.

Andreea Scridon*: *Împinși de condițiile extreme?

Mărioara Boilă: Nu mai vorbesc. Dar așa am trăit noi, am dus-o cum am dus-o cu școlile, apoi fiecare și-a făcut familie, a trăit fiecare cum a putut. Mai bine, mai puțin bine. Eu mă număr între cei care au trăit foarte bine pentru că am avut aceleași concepții cu soțul meu. Soțul meu a fost un om foarte fin, care niciodată nu mi-ar fi impus ceva, dar nici eu nu-i făceam lui opoziție. Pot să spun că e așa de mare lucru să ai aceleași concepții. Altfel va fi veșnic în familie o stare de tensiune, chiar dacă nu vrei o stare de tensiune, dacă ești în opoziție cu soțul tău, înseamnă că le încalci pe ale tale într-una, într-una, într-una. Și asta nu e viață. Când te căsătorești, trebuie să ai un om care gândește ca tine, care simte ca tine, și să nu ajungi permanent la conflicte.

Andreea Scridon*: *Parcă din ce în ce mai puțini oameni gândesc bine.

Mărioara Boilă: Sigur. Dar să știi totuși că sunt. Atât mă mir: cum ăștia sunt atât de pozitivi, și gândesc așa cum gândim noi (deci, consider că foarte bine), însă sunt puțini și mai retrași. Dar uneori ajungi să-i cunoști. Dar dacă-i găsești, cultivă-i. Și ține-i aproape.

Andreea Scridon*: *Ce puteți să îmi spuneți despre viața din pușcărie?

Mărioara Boilă: Nu pot vorbi decât cu superlative negative, și asta nu convinge, dar nu pot altfel. Închisorile comuniste au fost închisori de exterminare. Dacă nu pe tot

parcursul și în totalitatea existenței lor, cel puțin până în ‘64, când s-au eliberat toți deținuții politici prin grațiere – americanii au impus niște condiții –. Bineînțeles că și atunci au spus: *vă vom urmări*, și așa era. Soțul meu de exemplu era urmărit așa – venea la noi o rudă din Germania, se oprea mașina cu numărul german în fața casei, iar ziua următoare, era chemat la Securitate. La un alt eveniment era chemat la Securitate pentru că era urmărit ca fost deținut. Așa că erai doar într-un fel liber. Mi-am dat seama de ce lucru negativ e să fie oamenii veșnic pârâți. Țin minte o vizită cu trei oameni – soțul meu a discutat acolo între bărbați. A doua zi, chemat la Securitate: ai vorbit așa, așa. Matei era obișnuit deja, știa. Iar Securitatea, făcând asta, voia să le pună în vedere că nu sunt liberi.

Andreea Scridon*: *O tactică psihologică.

Mărioara Boilă: Absolut! Foarte mult au lucrat cu psihologia în închisori. Aici trebuie să citești despre asta, și nu uita: tu o să ai posibilitatea să citești în românește niște cărți din care să îți dai seama ce a fost. Acum am terminat o carte, *Reeducarea de la Aiud,* de Demostene Andronescu.

Andreea Scridon*: *Ce credeți, având această experiență de viață, că au de făcut tinerii în secolul 21?

Mărioara Boilă: Întâi să își pregătească profesiunea. Neapărat, indiferent de ce categorie. Și după aia trebuie să citească! Sunt foarte necitiți. Să își facă cultură și o părere, dar mai temeinic. Este așa de importantă cultura: livrescă, profană și religioasă. Până la urmă, cultura religioasă îți dă valoarea morală. Tinerii de astăzi sunt amorali – nu imorali, că nici nu sunt conștienți ce este imoralitatea. Adică amoralitatea este să nu știi ce e rău și ce e bine. Deci formarea caracterului, asta se face de obicei acasă, la biserică și la școală. Ceea ce nu se mai prea face. Dar aici se formează omul. Iar să fii cultivat înseamnă să vezi cum diverse culturi, diverse popoare tratează o problemă. Pe urmă, să ai o sursă de existența A TA. Să nu tot mergi cu părinții, să te ajute ei.

Deci, educația și profesia. Fără transcendență ești un animal. Ești un câine care a murit și a fost îngropat lângă gard, cum am îngropat noi câinele nostru. Și cu asta s-a terminat. Noi nu putem trăi așa: știm că sufletul e nemuritor, deși nu ne-a fost dat să înțelegem. Isus ne-a spus, deși s-a știut și dinaintea lui. Aceste lucruri trebuie cultivate, nu lăsate în voie. Valorile sufletești îți conferă verticalitatea, la fel și munca. Să te obișnuiești cu munca, indiferent ce muncă faci și la ce muncă ești. Nu trebuie neapărat înlăturată munca care nu îți place, dacă este nevoie de o mână de ajutor. Dar până la urmă încerci să te debarasezi și să găsești o muncă care să îți placă, pentru că e foarte greu să faci o muncă susținut. Deci să ai și propria înclinație în vedere. Du-te unde ai plăcere, pentru că pe parcurs întâlnești foarte multe greutăți.

Andreea Scridon*: *Cu dumneavoastră așa a fost la Farmacie?

Mărioara Boilă: Eu nu am făcut-o neapărat din convingere. Multe colege și fratele meu au mers la Chimie pentru că am avut o profesoară care ne-a introdus iubirea chimiei. Deci înțelegeam și îmi plăcea chimia, și voiam să merg și eu, până să zică fratele meu într-o zi, tu mai bine te duci la Farmacie. Nu știu de ce a zis asta, poate se gândea că la Chimie se face multă matematică superioară și eu nu eram prea grozavă la matematică, nu știu de ce, dar l-am ascultat. După aceea mi-a plăcut foarte mult și m-am bucurat că m-am dus la farmacie.

Andreea Scridon*: *Cred că pe vremea aia nici nu erau atâtea oportunități cum sunt acuma.

Mărioara Boilă: Ăsta este un adevăr. Tocmai de aceea trebuie să ai o verticalitate într-o epocă atât de suprasaturată cum e asta – altfel te prăbușești. Nu crezi?

Andreea Scridon*: *Ba da.

Mărioara Boilă: Viața noastră comunistă era foarte redusă în plăceri: alimentație, pantofi, confecții, nimic. Trăiai mai modest că așa era nivelul țării. Dar capitalismul funcționează mai bine pentru că munca e foarte serioasă: trebuie să lucrezi bine. Știu de la cei plecați de ani de zile: munceau grozav, dar erau retribuiți.

Andreea Scridon*: *O ultimă întrebare: ce i-ați spune unui tânăr care se simte atras de comunism?

Mărioara Boilă: În primul rând, i-aș spune că habar n-are ce vorbește. Nu cunoaște decât ceea ce e frumos teoretic, dar nu în realitate. Aceste idei frumoase și creștine nu merg așa de fapt. De exemplu: la noi când s-a instaurat comunismul – nu numai la noi, asta a fost o trăsătură generală – clasa burgheză și intelectuală a fost înlăturată la muncă cât de joasă posibil. Bineînțeles că e o mare nedreptate ca unii să aibă atât de mult și alții atât de puțin, dar rolurile au fost inversate: au pus în roluri de conducere oameni care habar nu aveau de nimic, numai pentru că aveau „origine sănătoasă”. La toate nivele s-a petrecut asta, și a coborât întregul standard de viață al poporului. A înlăturat o clasă deja formată cu una needucată. Asta a fost o greșeală foarte mare. Iar în închisori, ce bătăi, ce metode infame au avut… absolut diabolice.

Andreea Scridon*: *În astfel de situații intervine credința.

Mărioara Boilă: Desigur, dar nu întotdeauna și nu la toți. Mulți s-au sinucis, nu puteau suporta, câte zece de ani de despărțire de familie… Eu m-am măritat la 28 de ani.

Andreea Scridon*: *După standardul zilelor noastre, nu e târziu.

Mărioara Boilă: Nici prea târziu nu e bine. Lucrurile trebuie respectate în firescul lor. Dar nu numai ca să te măriți. Trebuie să-ți găsești omul. Și dacă-l găsești… ține-l

aproape.

Imagine: Arhiva personală a familiei Boilă.